

- Belvédère Lochemse Berg -

Activiteitenplan in het kader van een Omgevingsvergunning Flora- en Fauna-activiteit

Opdrachtgever	Stichting Behoud Belvédère Lochemse Berg
Kenmerk rapport	Activiteitenplan Belvédère Lochemse Berg
Versie	V2.0
Datum	17 maart 2025
Auteur	

EcoTierra-ecologisch adviesbureau
Postadres: Abraham Teerlinkstraat 10 7424 DM Deventer
Bezoekadres: Keulenstraat 10, 7418 ET Deventer
www.ecotierra.nl
info@ecotierra.nl
0570-597418

Draagvlak voor natuur is de basis voor natuurbescherming

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven. EcoTierra- ecologisch adviesbureau is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van EcoTierra- ecologisch adviesbureau; opdrachtgever vrijwaart EcoTierra- ecologisch adviesbureau voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

INHOUDSOPGAVE

1. ALGEMENE INFORMATIE	5
2. WERKZAAMHEDEN EN PLANNING	6
2.1 WERKZAAMHEDEN	6
2.2 WERKWIJZE WERKZAAMHEDEN	6
2.3 PLANNING WERKZAAMHEDEN	6
2.4 OPENINGSTIJDEN EN TOERISME TOREN	7
3 VERBODSBEPALINGEN EN BELANG	8
3.1 VERBODSBEPALINGEN	8
3.2 WETTELIJK BELANG	8
4.1 METHODE INVENTARISATIE	9
4.2 ACTUALITEIT INVENTARISATIEGEGEVENS	11
4.3 LOCATIE INVENTARISATIE EN INGREEP	11
4.4 BEOOGDE INGREEP	11
4 ECOLOGISCH INVENTARISATIE: ACHTERGROND	9
5 ECOLOGISCH INVENTARISATIE: RESULTATEN	12
5.1 VERBLIJFPLAATSEN/ NESTEN	12
6 EFFECTEN	14
7 GUNSTIGE STAAT VAN INSTANDHOUDING	15
7.1 STAAT VAN INSTANDHOUDING	15
7.2 AFBREUK GUNSTIGE STAAT VAN INSTANDHOUDING	16
8 MAATREGELEN	18
8.1 MAATREGELEN	18
8.2 VERVANGENDE VERBLIJFPLAATSEN: TIJDELIJK	19
8.3 VERVANGENDE VERBLIJFPLAATSEN: PERMANENT	20
8.4 DOEL MAATREGEL	20
8.5 EFFECTIVITEIT MAATREGEL	21
8.6 AFHANKELIJK	21
8.7 UITVOERING MAATREGEL: MONITOREN	21
9 ALTERNATIEVEN	22
9.1 ALTERNATIEVE LOCATIE	22
9.2 ALTERNATIEVE UITVOERING	22
9.3 ALTERNATIEVE WERKWIJZE	22
9.4 ALTERNATIEVE PLANNING	22
10 GERAADPLEEGDE LITERATUUR	23

INLEIDING

Het plangebied betreft een monumentale uitkijktoren van 130 jaar oud gelegen op de Lochemse berg en een beuk. In de toren zijn diverse ramen en een wenteltrap aanwezig, maar geen spouw. De initiatiefnemer is voornemens de uitkijktoren te restaureren/verbouwen en weer open te stellen voor het publiek. Tevens wordt er een beuk gekapt. In dit kader is door EcoTierra in april 2024 een quickscan (QS2024-JMW-2027-Quickscan flora en fauna Belvédère Lochemse Berg) uitgevoerd. Uit de quickscan kwam naar voren dat de aanwezigheid van vaste verblijf- en/ of voortplantingsplaatsen van vleermuizen en eekhoorn in de te kappen beuk en de toren op basis van dat veldbezoek niet uitgesloten kon worden en dat nader onderzoek naar deze soorten noodzakelijk was. Uit dit nadere onderzoek, uitgevoerd door vleermuisdeskundige [REDACTED] (Nader onderzoek i.v.m. Renovatie Belvédère Lochemse Berg Gemeente Lochem, [REDACTED], december 2024) is naar voren gekomen dat de toren in de winter afwisselend wordt gebruikt door 3 exemplaren van de gewone grootoorvleermuis. In de zomer is eenmalig een exemplaar van de gewone grootoorvleermuis vastgesteld. In de beuk zijn geen jaarrond beschermde nesten/ verblijven van eekhoorn of vleermuizen waargenomen. De toren wordt als 1 verblijf gezien, dat jaarrond gebruikt wordt door 3 exemplaren, waarbij de nadruk ligt op de wintermaanden. De voorgenomen ingrepen zullen de aangetoonde verblijven in de toren verstoren, in ieder geval tijdens de renovatiewerkzaamheden. Vernietiging van verblijven wordt niet direct verwacht, omdat er voor gezorgd wordt dat de hangplekken en de toegangen naar de toren beschikbaar blijven in de nieuwe situatie. Toch wordt vernietiging, voor de volledigheid, meegenomen in de aanvraag.

1. ALGEMENE INFORMATIE

Projectnaam:

Activiteitenplan Belvédère Lochemse Berg

Naam aanvrager:

Stichting Behoud Belvédère Lochemse Berg

Factuuradres

Stichting Behoud Belvédère Lochemse Berg

Markt 2

7241 AA Lochem

Soorten waarvoor de Omgevingsvergunning wordt aangevraagd:

Gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*)

Wettelijk belang:

Vleermuizen

Artikel 11.46 Bal lid 1b: opzettelijk verstoren van vleermuizen;

Artikel 11.46 Bal lid 1d: beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van vleermuizen.

Vleermuizen

- Habitatrichtlijn: In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociaal of economische belang en gunstige effecten op het milieu.

Duur Omgevingsvergunning:

De Omgevingsvergunning wordt voor 5 jaar aangevraagd, van 1 september 2025 tot 1 september 2030.

2. WERKZAAMHEDEN EN PLANNING

2.1 Werkzaamheden

- Voor de werkzaamheden aan de buitenzijde wordt een steiger opgebouwd
- Reinigen van het metselwerk en voegwerk aan de buitenzijde
- Restauratie van de inwendige houten spiltrap met deels vervangen van traptreden
- Herstel en vernieuwen van trapleuningen
- Sloop bovenste stalen spiltap en metselwerk op de 1 na hoogste verdieping
- Aanbrengen nieuwe stalen spiltrap tussen de 2 hoogste verdiepingen
- Vervangen van de toegangsdeur op de begane grond
- Aanbrengen een stalen dakconstructie

2.2 Werkwijze werkzaamheden

In verband met de geplande werkzaamheden wordt er een ecologisch werkprotocol opgesteld, waarin omschreven staat welke maatregelen getroffen worden om effecten op beschermde soorten te voorkomen en eventueel extra voorwaarden uit de vergunning. Ook staat erin hoe te handelen als deze effecten toch optreden. Er staat onder andere in vermeld:

- in welke periode gewerkt moet worden;
- welke activiteiten op welke locatie(s) en op welk moment plaatsvinden;
- welke maatregelen worden genomen en wat daarmee wordt gerealiseerd voor de aangetroffen beschermde soorten;
- wanneer begeleiding door een ecooloog noodzakelijk is;
- wie de ecooloog is en wat de deskundige exact gaat doen.

Dit ecologische werkprotocol zal aanwezig zijn op de uitvoeringslocatie. Er zal buiten de meest kwetsbare perioden van de gewone en ruige grootoorvleermuis worden gewerkt.

2.3 Planning werkzaamheden

Werkzaamheden	Periode	Maatregel
Aanbrengen tijdelijke mitigerende maatregelen	Zo spoedig mogelijk	4 tijdelijke vleermuiskasten aan bomen nabij
Natuurvrij maken vleermuis	Tussen 15 april en eind april 2026	Dichtzetten openingen, verlichting aanbrengen
Check vleermuizen	Minimaal 5 dagen na natuurvrij maken.	Controle op gemiste openingen en eventueel uitvliegende vleermuizen, check binnen in toren
Werkzaamheden uitvoeren	Mei tot oktober 2026	Renovatiewerkzaamheden
Aanbrengen permanente mitigerende maatregelen	Tijdens werkzaamheden	Aanbrengen invliegopeningen en wegkruipplekken

2.4 Openingstijden en toerisme toren

De toren zal alleen in de periode april- oktober voor het publiek toegankelijk zijn. De winterperiode zal aan de vleermuizen worden gegeven. De verwachting is dat er in de zomerperiode 3 dagen per week een groepje van maximaal 5 personen de toren zal bezoeken. De bezoekers zullen dan maximaal 45 minuten binnen zijn. De aanwezigheid zal met name bestaan bovenop de toren. De weg naar boven zal slechts een korte aanwezigheid van mensen betekenen in de toren zelf.

3 VERBODSBEPALINGEN EN BELANG

3.1 Verbodsbepalingen

Vleermuizen

Artikel 11.46 lid 1b: opzettelijk verstoren van vleermuizen;

Artikel 11.46 lid 1d: beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van vleermuizen.

Als gevolg van de werkzaamheden wordt een winter-/ zomerverblijf van gewone grootoorvleermuis verstoord. Vernietiging lijkt niet aan de orde, maar wordt voor de volledigheid wel meegenomen doordat onbekend is hoe exemplaren exact binnenkomen.

3.2 Wettelijk belang

Voor het kunnen aanvragen van een vergunning dient er aangegeven te worden, en te worden onderbouwd, welk wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn kan worden gehanteerd. Voorliggend project kent het wettelijke belang dat hieronder genoemd en onderbouwd wordt.

- Habitatrichtlijn: 'In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociaal of economische belang en gunstige effecten op het milieu',

In 1992 is de toren op de gemeentelijke monumentenlijst geplaatst. Sinds de sluiting in 1972 zijn verschillende initiatieven genomen om de Belvédère weer in oude luister te herstellen. Met name om financiële redenen is dit nog niet gelukt. De VVV is zelf niet in staat om de restauratie te financieren. Een enthousiaste groep met vertegenwoordigers van de VVV Lochem, Historisch Genootschap Lochem, Laren en Barchem en Kodde Architecten heeft de handschoen opnieuw opgepakt om de Belvédère te restaureren. De gemeente ondersteunt het initiatief. De restauratie is nadrukkelijk als wens vermeld in de visie Recreatie en Toerisme, vastgesteld door de Lochemse gemeenteraad in 2019 en bijbehorende uitvoeringsprogramma. In de herziening van het uitvoeringsprogramma (2024) wordt opnieuw de intentie uitgesproken om de Belvédère te restaureren. De ambitie van de initiatiefnemers is om met de restauratie van de Belvédère het gemeentelijk monument als cultureel erfgoed in ere te herstellen en verder verval te voorkomen. Met het opnieuw toegankelijk maken van de toren wordt het toeristisch profiel van Lochem versterkt en krijgt het bezoek aan de Lochemse Berg een extra dimensie, zoals ook in het verleden het geval was. Er zal tijdens het bezoek met audiovisuele middelen voorlichting worden gegeven over het ontstaan van de Lochemse Berg en de geologie en flora en fauna van het gebied (bovenop toren).

Behoud van de toren is van openbaar, bouwhistorisch en cultureel belang om dat dergelijke torens in deze soort omgeving limitatief beschikbaar zijn voor publiek.

4 ECOLOGISCH INVENTARISATIE: ACHTERGROND

Voor specifieke beschrijvingen van de inventarisaties en gebruikte methodes wordt verwezen naar de separaat bijgevoegde rapportages die in het kader van de ingreep zijn uitgevoerd.

Hieronder worden de belangrijkste punten weergegeven.

4.1 Methode inventarisatie

In 2024 is door EcoTierra een quickscan (QS2024-JMW-2027-Quickscan flora en fauna Belvédère Lochemse Berg) uitgevoerd. Uit de quickscan kwam naar voren dat de aanwezigheid van vaste verblijf- en/ of voortplantingsplaatsen van vleermuizen en eekhoorn in de te kappen beuk en de toren op basis van dat veldbezoek niet uitgesloten kon worden en dat nader onderzoek naar deze soorten noodzakelijk was. Dit onderzoek is in 2024 uitgevoerd. Om een goed beeld te verkrijgen hoe en of het plangebied gebruikt wordt door de genoemde soorten is het plangebied meerdere malen in 2024 bezocht in de daarvoor geschikte periodes en onder de juiste weersomstandigheden. De onderzoeken zijn door de [REDACTED] (vleermuisdeskundige Lochem en omgeving) uitgevoerd. [REDACTED] heeft ruime ervaring met vleermuizenonderzoek en is ook bekend met de soort eekhoorn. Sinds 1997 is de heer Pelgrim vleermuisonderzoeker en vleermuisopvangster. Voorheen lid van de vleermuiswerkgroep Utrecht en derhalve ook een vleermuisopvangadres voor de provincie Utrecht. Hij was nauw betrokken bij de monitoring van de kraamkolonie van tweekleurige vleermuizen in Maarssenbroek. Sinds eind 2017 is de heer Pelgrim lid van de vleermuiswerkgroep Gelderland en ook hier dient hij als vleermuisopvanglocatie binnen de gemeente Lochem (standplaats Almen). Meerdere onderzoeken (mede) uitgevoerd, waaronder restauratie van oude boerderij en grote verbouwingen. Daarnaast meegewerkt aan grote vleermuis kastprojecten voor de gemeente Lochem.

Er is voor elke soort/ soortgroep een specifieke onderzoeksmethode gebruikt. De methodes worden in deze paragraaf beschreven.

Vleermuizen

Het nader onderzoek vleermuis heeft plaatsgevonden op basis van het vleermuizenprotocol (NGB, 2021) en Kennisdocument van Gewone grootoorvleermuis. Tijdens de (schemer)onderzoeken is met behulp van een batdetector, batlogger, zaklamp, warmtebeeldcamera en zoomcamera zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van vleermuizen. Het vleermuizenonderzoek bestaat uit twee onderdelen, namelijk een visuele inspectie bij daglicht en onderzoeken tijdens de schemeruren. Tijdens de schemer-/ nachtonderzoeken wordt door middel en met behulp van visuele waarnemingen (zicht en met behulp van de warmtebeeldcamera Pulsar Helion 2 XP of soortgelijk) en een batdetector (Pettersson D230/ D240X, Echo Meter Touch 2 pro, batlogger M/M2 of soortgelijk) onderzocht of vleermuizen gebruik maken van het plangebied. De batloggers nemen ultrasone geluiden op die later geanalyseerd kunnen worden. Voor soorten van het Myotis geslacht kan dit noodzakelijk zijn om tot een correcte determinatie te komen. Het onderzoek in de avondschemer is bedoeld om uitvliegende exemplaren te kunnen waarnemen. Vleermuizen warmen gedurende de dag op in hun verblijfplaats en vliegen rond de schemer uit om op jacht te gaan naar insecten. In de ochtenduren keren ze terug naar hun verblijfplaats, zodat invliegende exemplaren waargenomen kunnen worden. Gedurende de onderzoeken wordt tevens gelet op sociale roepen en baltsgedrag.

Tevens is de toren meerdere malen van binnenuit onderzocht op exemplaren en sporen. De toren is goed te onderzoeken op exemplaren, er zijn geen plekken aanwezig waardoor een exemplaar uit zicht kan wegkruipen. Tevens heeft er een cameraval gehangen bij de hangplek van de vleermuizen.

De oude uitwerpselen zijn opgeveegd. Hierdoor kon eveneens aanwezigheid vastgesteld worden wanneer er verse uitwerpselen zouden liggen.

Eekhoorn

Het plangebied is meerdere malen overdag bezocht. Er is toen gelet op exemplaren van eekhoorn.

Nesten

Het plangebied is, gedurende een volledig jaar, meerdere malen overdag bezocht. Er is toen gelet op nesten in de beuk.

Onderzoeksdata en informatie (zie tevens rapport van de heer Pelgrim)

De toren is goed te onderzoeken op exemplaren, er zijn geen plekken aanwezig waardoor een exemplaar uit zicht kan wegkruipen. Voor kraamverblijf was er derhalve geen ochtend onderzoek noodzakelijk.

datum	winter- verblijfplaats	kraam- verblijfplaats	zomer- verblijfplaats	paar- verblijfplaats	foerageer gebied
10-2-2024	10-00-11.30 10.3 graden 2 man 3 exemplaren GG				
4-4-2024	15.30-17.00 11.7 graden 2 man				
6-5-2024			20.30-23.00 13.9 graden 2 man		X
28-5-2024		Overdag 20 graden Visuele inspectie, camera/ batlogger 1 man	Overdag 20 graden Visuele inspectie, camera/ batlogger 1 man		
11-6-2024		Overdag 16 graden Visuele inspectie, camera/ batlogger 1 man	Overdag 16 graden Visuele inspectie, camera/ batlogger 1 man		
20-6-2024		21.30-00.15 16 graden 2 man	21.30-00.15 16 graden 2 man 1 exemplaar GG		X
4-7-2024		21.00-00.00 18 graden 3 man	21.00-00.00 18 graden 3 man		X
18-7-2024		21.00-00.00 20 graden 3 man	21.00-00.00 20 graden 3 man		X
15-8-2024			03.00-06.00 14 graden 1 man	03.00-06.00 14 graden 1 man	X
16-9-2024				19.45-22.00 12 graden 1 man	

Tabel 1: Onderzoeksdata en informatie veldbezoeken.

4.2 Actualiteit inventarisatiegegevens

De verkregen gegevens van de nadere onderzoeken zijn ten tijde van onderhavig schrijven nog geen jaar oud. Deze termijn valt ruim binnen de drie jaar die voor de onderzochte soorten geldt.

4.3 Locatie inventarisatie en ingreep

Het plangebied betreft een monumentale uitkijktoren van 130 jaar oud gelegen op de Lochemse berg en een beuk. In de toren zijn diverse ramen en een wenteltrap aanwezig, maar geen spouw. De buitenzijde wordt door de scouting gebruikt om te klimmen. De beuk staat op circa 7 meter, ten westen, van de toren vandaan. De omgeving bestaat uit bos.

Afbeelding 1: Situering plangebied (bron: PDOK).

4.4 Beoogde ingreep

De initiatiefnemer is voornemens de uitkijktoren te restaureren en weer open te stellen voor het publiek. Hiervoor vinden intern en extern diverse restauraties, verbouwingen plaats. Op de site www.belvederelochেম.nl is een uitgebreidere beschrijving van de beoogde ingrepen te vinden.

5 ECOLOGISCH INVENTARISATIE: RESULTATEN

5.1 Verblijfplaatsen/ nesten

Zomerverblijf

Er is, bij een inspectie binnen in de toren, eenmaal een gewone grootoorvleermuis hangend aan de wand onder het 1e betonnen vloertje waargenomen. Verder zijn er geen duidelijke aanwijzingen dat de toren in de zomer gebruikt wordt door vleermuizen.

Foto's: Hangende gewone grootoorvleermuis (bron: de heer Pelgrim).

Er zijn geen zomerverblijven van andere vleermuissoorten vastgesteld of zomerverblijven in de boom.

Paarverblijf

Er zijn geen paarverblijven in het plangebied aangetoond.

Kraamverblijf

Er is geen kraamkolonie binnen het plangebied aangetoond. Er zijn tevens geen sporen aangetroffen die duiden op aanwezigheid van veel exemplaren binnen het plangebied.

Winterverblijf

Tijdens het bezoek aan de toren in februari zijn 3 exemplaren van de gewone grootoorvleermuis hangende bij een raam aangetroffen.

Foerageergebied en vliegroute

In de omgeving wordt gefoerageerd door gewone grootoorvleermuis en laatvlieger. Overige soorten zijn niet waargenomen. Er zijn geen vliegroutes vastgesteld.

Eekhoorn en nesten

Er zijn geen exemplaren of nesten van eekhoorn waargenomen. Ook wordt er in de beuk niet gebroed.

6 EFFECTEN

Gewone grootoorvleermuis

De werkzaamheden zullen volledig buiten het winterseizoen van de gewone grootoorvleermuis (globaal 15 oktober tot 15 april) plaatsvinden. De toren is alleen in de zomermaanden toegankelijk voor publiek (april tot oktober). De toren blijft in de wintermaanden voor vleermuizen toegankelijk. Er zullen betere wegkruipplekken zijn in de nieuwe situatie en de toren blijft toegankelijk door nieuw te maken openingen. Er zal derhalve met name effecten optreden op exemplaren die in de zomer gebruik maken van de toren. Tijdens het jaarrond onderzoek is er slechts op 1 avond 1 exemplaar waargenomen. De toren wordt derhalve maar sporadisch gebruikt in de zomer en door zeer weinig exemplaren. Door het nemen van mitigerende maatregelen (toegang houden tot toren en creëren goede wegkruipplekken) kunnen de te verwachten effecten op gewone grootoorvleermuis teniet gedaan worden. Tijdens de werkzaamheden worden vleermuizen geweerd uit de toren, dit zal tijdelijk verstorend werken op eventueel aanwezige exemplaren. Door de opgehangen tijdelijke mitigatie in bomen nabij kan het exemplaar uitwijken naar die kasten.

Het feit dat er op maar zo weinig momenten vleermuizen zijn waargenomen, de toren zelf is goed te onderzoeken op exemplaren en sporen, betekent dat de exemplaren ook andere verblijven tot hun beschikking hebben.

7 GUNSTIGE STAAT VAN INSTANDHOUDING

7.1 Staat van instandhouding

Gewone grootoorvleermuis

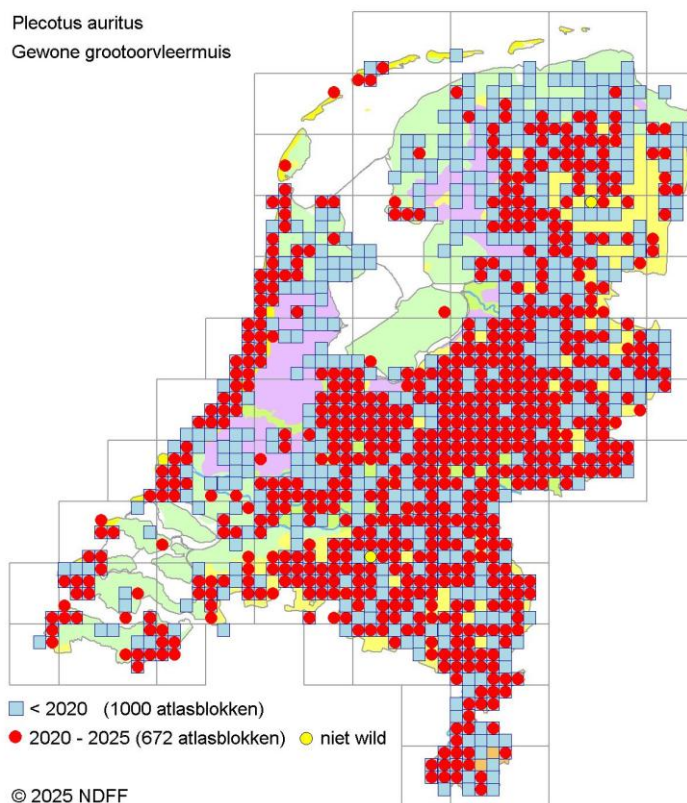
De landelijke staat van instandhouding van gewone grootoorvleermuis is ontleend aan de informatie van de Zoogdiervereniging. De landelijke staat van instandhouding van gewone grootoorvleermuis is beoordeeld als 'matig ongunstig' (bron: site www.zoogdiervereniging.nl en rapportage [REDACTED] (2021). Advies agendabepaling monitoring en onderzoek aan vleermuizen in het kader van de energietransitie. Rapport 2021.19. Zoogdiervereniging, Nijmegen).

De soort staat op de Rode Lijst (2020): Thans niet bedreigd.

Tabel S1 Staat van Instandhouding Nederlandse vleermuissoorten¹; G: gunstig, M: matig ongunstig, Z: zeer ongunstig en X: onbekend; + trend positief, - trend negatief, = trend gelijk; bron: Ministerie van LNV, 2019. In de rapportage aan de EU wordt de SvI benaderd vanuit vier hoofdindicatoren, en subindicatoren daarvan, welke indicatoren van levensvatbaarheid van een soort zijn. De indicatoren (tussen haakjes subindicatoren) zijn: Populatie (grootte en trend), Verspreiding (grootte en trend), het Leefgebied of habitat (grootte en trend, kwaliteit en trend) en het Toekomstperspectief.

Soort	Verspreidings- gebied	populatie	leefgebied	toekomstpersp ectief	totaal	trend SvI
gewone dwergvleermuis	G	X	X	X	X	X
rosse vleermuis	G	Z	X	X	Z	X
Watervleermuis	G	G	X	G	G	=
ruige dwergvleermuis	G	X	G	M	M	=
meervleermuis	X	M	M	M	M	-
Brandts vleermuis	X	Z	X	X	Z	X
ingekorven vleermuis	X	G	Z	Z	Z	X
Franjestaart	G	G	G	G	G	+
vale vleermuis	X	G	X	X	X	X
gewone grootoorvleermuis	G	G	M	M	M	+
Laatvlieger	X	M	X	M	M	X
grijze grootoorvleermuis	G	Z	G	M	Z	+
Baardvleermuis	G	M	X	M	M	X
bosvleermuis	G	X	X	X	X	X
tweekleurige vleermuis	G	X	M	M	M	X

Tabel 2: Staat van Instandhouding uit rapportage Zoogdiervereniging (bron: Zoogdiervereniging).

Afbeelding 2: Voorkomen in kilometerhokken (bron: zoogdiervereniging.nl).

Er is geen reden om aan te nemen dat de lokale staat van instandhouding in Lochem afwijkend zal zijn met de landelijke SvI. De toren staat in een oud beukenbos. De lokale SvI zal daardoor hoger zijn door het grotere aanbod aan verblijfplaatsen.

7.2 Afbreuk gunstige staat van instandhouding

Gewone grootoorvleermuis

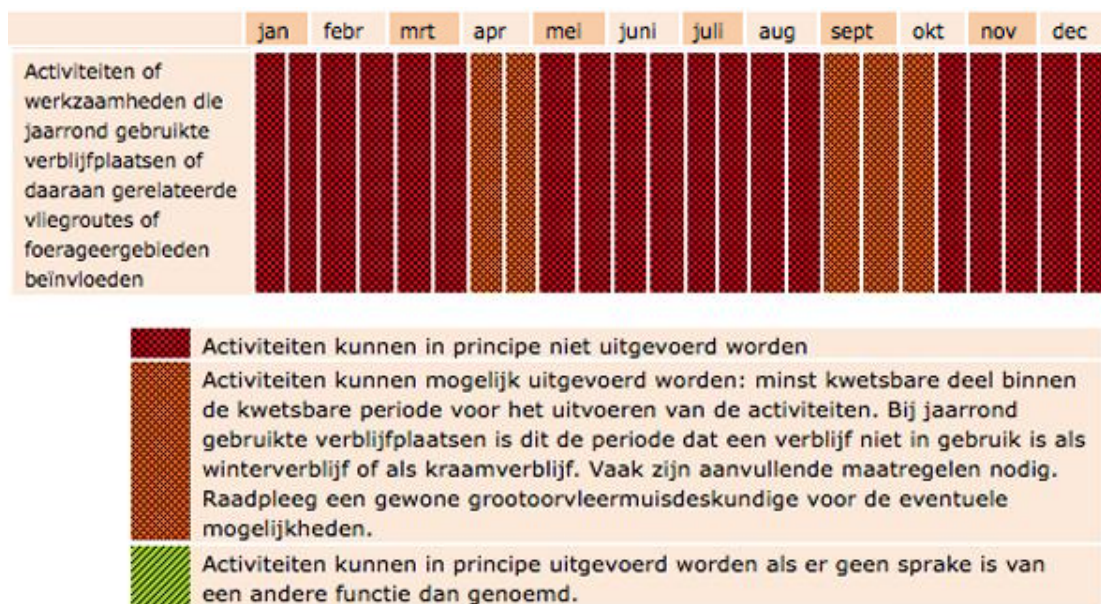
Als gevolg van de werkzaamheden wordt mogelijk 1 exemplaar verstoord in de zomermaanden. Zoals in hoofdstuk 6 reeds is vermeld vinden de werkzaamheden plaats buiten de winterperiode. In de winterperiode is de toren niet toegankelijk voor bezoekers, maar wel voor vleermuizen.

Afbreuk aan de (lokale) gunstige staat van instandhouding is niet aan de orde, omdat diverse maatregelen worden genomen om te voorkomen dat exemplaren van gewone grootoorvleermuis geschaad of gedood worden tijdens de werkzaamheden in de zomer. Daarnaast zijn er tijdelijke vervangende verblijfplaatsen gecreëerd in de directe omgeving (met een factor vier en een gewenningsperiode van minimaal 6 maanden). Zodoende treedt er op geen enkel moment een gebrek aan verblijfplaatsen op. In de nieuwe situatie zullen, eveneens met minimaal een factor 4 permanente verblijfplaatsen worden gecreëerd in de toren.

Derhalve is de gunstige staat van instandhouding van gewone grootoorvleermuis niet in het geding.

7.3 Zorgvuldig handelen

Er zal zoveel mogelijk buiten de meest kwetsbare periode van de gewone grootoorvleermuis worden gehandeld. Dat is in onderhavige situatie de winterperiode. Deze periode loopt globaal van 15 oktober tot 15 april.

Tabel 3: Kwetsbare periodes gewone grootoorvleermuis bij jaarrond gebruik (bron: Kennisdocument gewone grootoorvleermuis).

Er zullen maatregelen worden genomen om te voorkomen dat exemplaren worden geschaad of gedood. Tevens zullen er maatregelen genomen worden opdat er te allen tijde voldoende geschikte verblijfplaatsen aanwezig zullen zijn. De uitvoering van de maatregelen zal worden begeleid door een ter zake kundige.

8 MAATREGELEN

8.1 Maatregelen

Er dienen alleen mitigerende maatregelen genomen te worden voor de te verstoren (vernietigen) verblijfplaatsen, het overige functionele leefgebied blijft voor de gewone grootoorvleermuis intact. Er dienen derhalve aanvullende verblijfplaatsen aangeboden te worden.

Hierna worden de noodzakelijke maatregelen beschreven die genomen worden voorafgaand aan en tijdens de werkzaamheden. Eveneens wordt weergegeven welke noodzakelijke maatregelen genomen dienen te worden om de toren in de eindsituatie dezelfde functies te kunnen laten vervullen voor de gewone grootoorvleermuis als in de huidige situatie het geval is (of beter). De beschreven mitigerende maatregelen zijn gebaseerd op het Kennisdocument voor Gewone grootoorvleermuis (BIJ12, versie 1.0 2027) en toegespitst op onderhavige situatie.

Algemeen

- Er wordt een ecologisch werkprotocol opgesteld waarin alle te nemen maatregelen worden vastgelegd. Dit ecologisch werkprotocol is op de locatie aanwezig en onder alle betrokken partijen bekend. Werkzaamheden worden aantoonbaar conform dit protocol uitgevoerd;
- De werkzaamheden worden begeleid door een gekwalificeerde ecologisch toezichthouder met kennis op het gebied van de betreffende soort;
- Afwijking van het protocol is alleen mogelijk na overleg met de ecologisch toezichthouder;
- Bij het onverwacht aantreffen van beschermde soorten, dit geldt met name voor vleermuizen, worden de betreffende werkzaamheden direct gestaakt en wordt direct contact gezocht met de ecologisch toezichthouder (of uitvoerder). Vervolgens wordt in overleg bepaald hoe de werkzaamheden op een zorgvuldige wijze binnen de kaders van de Omgevingswet kunnen worden uitgevoerd.

Uitvoering van maatregelen

- Bij de planning van de voorgenomen ingrepen wordt rekening gehouden met de seizoensactiviteit van de aanwezige soort om zo verstoring in de meest kwetsbare periode te voorkomen. De geschikte periode om de werkzaamheden (natuurvrij maken) uit te voeren is in onderhavige situatie, naar verwachting de periode 15 april tot 1 mei. De exacte periode zal door een soortdeskundige moeten worden bepaald, de weersomstandigheden spelen een grote rol in het bepalen van de geschikte periode.
- Om vleermuizen te weren uit de toren zullen bouwlampen worden geplaatst bij de invliegopeningen en hanglocaties. Ze zullen werken op een timer. Rond middernacht zullen de lampen aangaan (bij geschikt weer voor grootoorvleermuizen om actief te zijn) en aanblijven tot 2 uur na zonsondergang. Dit zal zich 5 dagen herhalen. Dan wordt er een visuele inspectie in de toren uitgevoerd. Als er dan geen vleermuizen hangen, worden de openingen van binnenuit dichtgemaakt (maatwerk). Dan zal er een week lang geen lampen worden aangezet. Er volgt dan weer een visuele inspectie. Als er geen vleermuizen meer zijn, wordt de toren vrij gegeven.

- Gedurende de periode naar de werkzaamheden toe zal er elke week een visuele controle komen op aanwezigheid van vleermuizen. Bij onverwachts toch aantreffen van een exemplaar gaat het lampenverhaal weer in werking.

8.2 Vervangende verblijfplaatsen: tijdelijk

Er is in totaal 1 zomerverblijf en een winterverblijf aangetoond. In principe worden de werkzaamheden in de zomer uitgevoerd en zal de toren in de winter weer geschikt zijn voor vleermuizen. Er dient derhalve alleen tijdelijk gemitigeerd te worden voor het zomerverblijf. Er dient een factor 4 toegepast te worden. Er diende derhalve 4 kasten te worden opgehangen.

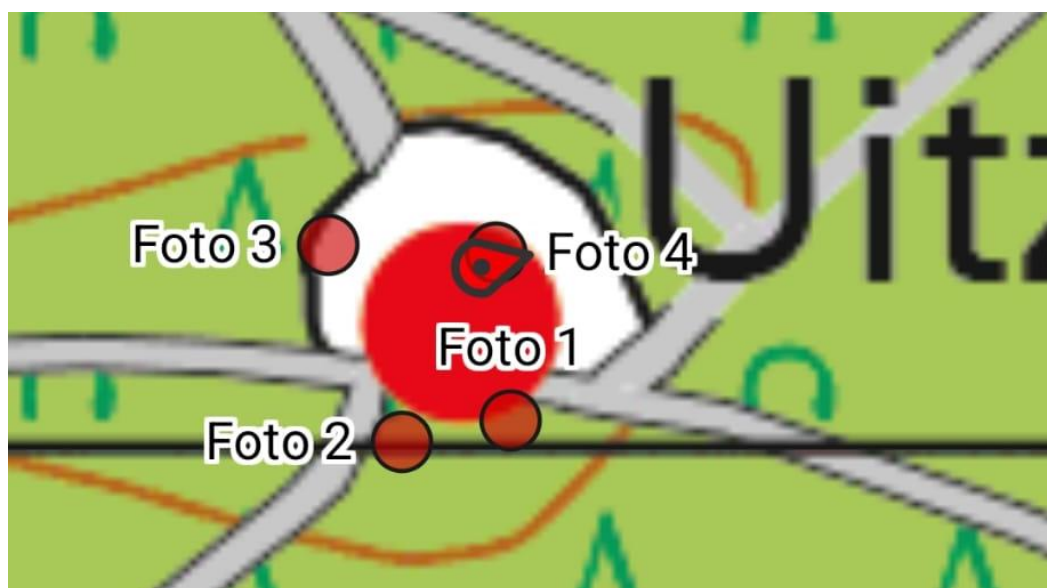
Er zijn op 2 maart 2025 4 houtbetonnen boomkasten, 4x [VK WS 16 Vleermuis boomkast | Vivara Pro](#), volgens VivaraPro ideale kasten voor grootoorvleermuizen, opgehangen in bomen in de directe omgeving. Het ophangen is onder begeleiding van de vleermuisdeskundige de heer Pelgrim gebeurd.

Foto's: Omgehangen tijdelijke mitigatie, foto 1-4.

Locatie

De tijdelijke zijn binnen een straal van 50 meter van de toren aangebracht.

Afbeelding 4: Locatie geplande tijdelijke kasten.

8.4 Doel maatregel

Het doel van de maatregelen is om zorgvuldig te handelen en de functionaliteit van het leefgebied van de aanwezige vleermuizen te waarborgen.

8.5 Effectiviteit maatregel

Gewone grootoorvleermuizen blijken in de praktijk snel nieuwe wegkruipplekken te vinden. In de praktijk blijken de genoemde kasten effectief te zijn. Bij het plaatsen van kasten wordt bovendien rekening gehouden met de richtlijnen die zijn beschreven in het Kennisdocument van gewone grootoorvleermuis. De beschreven werkwijzen wordt voor betreffende vleermuizen effectief geacht.

8.6 Afhankelijk

De initiatiefnemer is niet afhankelijk van derden wat betreft de toren. De bomen zijn van Geldersch landschap. Er is toestemming voor het ophangen, en laten hangen, van de kasten.

8.7 Uitvoering maatregel: monitoren

Gezien de bewezen effectiviteit van de aan te brengen permanente mitigatie wordt monitoring niet noodzakelijk geacht.

9 ALTERNATIEVEN

9.1 Alternatieve locatie

Het project is locatie gebonden en kan niet op een andere plek worden uitgevoerd.

9.2 Alternatieve uitvoering

De staat waarin de toren verkeerd is slecht. Het is onveilig om de toren zonder valbeveiliging te betreden. Om de toren te redden van verval zijn de genoemde ingrepen van groot belang. De financiële haalbaarheid is ook van belang. De toren moet veilig zijn voor toeristen.

9.3 Alternatieve werkwijze

Een alternatieve werkwijze is niet aan de orde. Voor vleermuizen worden alle nodige voorzorgsmaatregelen genomen om schade tijdens de uitvoering van de werkzaamheden tot een minimum te beperken. Gekozen wordt voor een voor vleermuizen optimale werkwijze.

9.4 Alternatieve planning

De planning is volledig aangepast aan de functies die het plangebied heeft voor vleermuizen. De werkzaamheden vinden plaats in de ecologisch meest gunstige periode. Het hanteren van een andere planning heeft voor de aanwezige soort geen voordelen.

10 GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Literatuur

BIJ12. Kennisdocument Gewone grootoorvleermuis. Versie 1.0 2017

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2017).
Vleermuisprotocol 2021.

Internet

Basisregistraties Adressen en Gebouwen (<https://bagviewer.kadaster.nl>)

Zoogdiervereniging (www.zoogdiervereniging.nl)